

NORGES HØYESTERETT

Den 26. juni 2017 avsa Høyesterett dom i

HR-2017-1250-A, (sak nr. 2017/508), straffesak, anke over dom,

A (advokat Frode Sulland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Monica Krag Pettersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Ringnes**: Saken gjelder lovanvendelse og straffutmåling for brudd på dyrevelferdsloven ved bruk av strømhalsbånd på hund.
- (2) Oslo statsadvokatembeter tok 26. februar 2016 ut tiltale mot A, født 00.00.1973, for overtredelse av lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd. Tiltalebeslutningen ble senere rettet, og 12. desember 2016 ble hun satt under tiltale for overtredelse av:

"I Dyrevelferdsloven § 37 annet ledd jf § 6 jf § 8 jf forskrift om bruk av strøm ved hundetrening § 3

for å ha benyttet utstyr på hund som medfører at hunden kan utsettes for elektrisk strøm, utenom aversjonstrening utført av person som fyller særlige krav til kompetanse, og overtredelsen anses som grov, særlig under hensyn til overtredelsens omfang og virkninger og utvist skyld.

Grunnlag:

Gjentatte ganger i perioden oktober 2014 til 24. august 2015 blant annet i ----
---eien 0 i X anvendte hun et strømhalsbånd på schaferhunden Leo for at den ikke skulle bjeffe eller pipe.

II Dyrevelferdsloven § 37 annet ledd jf første ledd jf § 14 første ledd bokstav a for grovt å ha utøvd vold mot dyr.

Grunnlag:

I tidsrommet fra oktober 2014 til 24. august 2015, blant annet i -----veien 0 i X utøvet hun ved flere anledninger vold mot schaferhunden Leo, blant annet

ved at hun forholdt seg som beskrevet i post I, herunder forlot hunden fastbundet ute med strømhalsbånd på.

Straffeloven (1902) § 62 første ledd kommer til anvendelse."

(3) Sarpsborg tingrett avsa 25. august 2016 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1973, dømmes for overtredelse av

- **dyrevelferdsloven § 37 annet ledd jf første ledd jf § 8 jf forskrift om bruk av strøm ved hundetrening § 3**
- **dyrevelferdsloven § 37 annet ledd jf første ledd jf § 14 første ledd bokstav a sammenholdt med straffeloven (1902) § 62 første ledd til fengsel i 15 – femten – dager.**

A dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med 2 000 – totusen – kroner."

(4) A anket til lagmannsretten, og lagmannsretten henviste bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet til ankeforhandling.

(5) Borgarting lagmannsrett avsa 17. januar 2017 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1973, dømmes for overtredelse av dyrevelferdsloven § 37 første ledd jf forskrift om bruk av strøm ved hundetrening § 3 og dyrevelferdsloven § 37 første ledd jf § 14 første ledd bokstav a til en straff av fengsel i 21 – tjueen – dager.

2. A, født 00.00.1973, dømmes til innen to uker fra dommens forkynnelse til å betale sakskostnader med 4 000 – firetusen – kroner."

(6) Dommen ble avsagt under dissens. Mindretallet, som besto av én fagdommer og to meddommere, mente at det var tilstrekkelig å reagere med betinget fengselsstraff supplert med en ubetinget bot.

(7) A har anket over lovanvendelsen, straffutmålingen og saksbehandlingen til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg tillot fremmet anken over lovanvendelsen og straffutmålingen.

(8) *Mitt syn på saken*

(9) Lovanvendelsesspørsmålet i saken knytter seg til post II i tiltalebeslutningen, det vil si om tiltalte – A – kan straffes for å ha utøvd "vold" mot hunden Leo, jf. dyrevelferdsloven § 14 bokstav a, sammenholdt med straffebestemmelsen i loven § 37.

(10) Jeg redegjør først for saksforholdet.

(11) Schæferhunden Leo kom til tiltalte 30. mars 2014, da den var to måneder gammel. Valpen var stresset og bjeffet mye, og i oktober 2014 anskaffet hun et strømhalsbånd.

(12) Det som deretter skjedde, er beskrevet slik i lagmannsrettens dom:

"Sammen med C og datteren D monterte A båndet på Leo. Da han begynte å bjeffe, fikk han støt. Det er ikke bestridt at dette var et kraftig støt, muligens fler, som ifølge A vedvarte i nærmere ett halvt minutt. Ifølge C virket det som strømtilførselen økte. Leo pep, skrek og ble veldig skremt. Alle ble redde og naboen E kom til. Hun hadde hørt et hundehyl og løp ut på gata. Hun forklarte for lagmannsretten at det kom et støt

nummer to. Det virket som Leo forsøkte å vri seg unna og at strømtilførselen så ut til å være kontinuerlig i de 20-30 sekundene det andre støtet varte. Også Es mor F kom ut. Hun karakteriserte for lagmannsretten Leo som hysterisk og skrekkslagen da han fikk støt. A holdt Leo og fikk tatt av halsbåndet. Det er ikke framkommet andre opplysninger enn at det umiddelbart ble kastet. Båndet ble følgelig kun brukt en gang."

- (13) Også etter denne hendelsen var Leo urolig, virket stresset og bjeffet mye. A rådførte seg med en som hadde erfaring med hundehold, og han anbefalte et såkalt "intelligensbånd" – også omtalt som et "bjeffehalsbånd". A kjøpte båndet Canicalm Num Axes i en jaktbutikk tidlig i mars 2015. Båndet er batteridrevet og består av et bredt nylonbånd med to elektroder som står inn mot hundens strupehode. Når hunden bjeffer, sender halsbåndet ut et lydstøt. Hvis hunden fortsetter å bjeffe innen 30 sekunder, vil det gis en elektrisk impuls – et elektrisk støt – på to sekunder.
- (14) Halsbåndet var i bruk med strøm i cirka 6 uker i to perioder. I slutten av juni 2015 fjernet As samboer batteriene, og halsbåndet ble deretter anvendt uten elektrisitetstilførsel i omtrent åtte uker.
- (15) Lagmannsretten har gitt denne beskrivelsen av omfanget av bruken i de periodene halsbåndet hadde strømtilførsel:

"Det er etter bevisføringen vanskelig å konstatere hvor mye båndet var i bruk. Lagmannsretten finner det imidlertid bevist som et minimum at Leo hadde på seg båndet for det meste når de gikk tur med ham, men også tidvis når han sto bundet ved huset eller var i hundegården. Tatt i betraktning at det er bekreftet at A og G [As samboer] var flinke til å luften hunden, har bruken vært hyppig i periodene. Dette understøttes av det faktum at flere har bekreftet at bruken hadde en effekt på Leo, og at en utløsning av strømstøt ti til femten ganger indikerer at båndet ofte var i bruk. [...]."

Lagmannsretten legger videre etter bevisføringen til grunn at Leo ved flere anledninger sto i hundegården med halsbåndet på. Lagmannsretten har likevel ikke holdepunkter for at det ikke var folk i huset da disse observasjoner ble gjort."

- (16) Da båndet ble tatt i bruk, ble det innstilt på laveste strømstyrke. I henhold til en tabell som lagmannsretten har vist til, er energien fra støt fra bjeffehalsbånd på lav styrke 0,000034 joule, mens – til sammenlikning – et strømgjerde gir en energi på 3,2 joule. Lagmannsretten ga denne beskrivelsen av hvordan støtet kan oppleves:

"Vitne H prøvde båndet på seg selv. Hun beskrev for lagmannsretten at støtet hun fikk tilsvarer det man får når statisk elektrisitet utløses ved berøring av et møbel, gelender e.a. Det sakkyndige vitne Eva Otterstad, som er fagrådgiver i dyrevelferd i Mattilsynet, forklarte at hunden vil føle strømstøtet som 'ubehagelig'. Hun forklarte at et slikt støt gis med langt lavere strømstyrke og med langt mindre effekt enn det man eksempelvis bruker ved profesjonell aversjonstrening mot sau. [...]."

Lagmannsretten legger etter dette til grunn at de støtene Leo ble påført ikke medførte noen kvalifisert smerte eller at det hadde betydelige umiddelbare negative konsekvenser. Det er likevel hevet over tvil at Leo reagerte med et ubehag som følge av støtet, og at han ble påført en kortvarig mindre smerte. Lagmannsretten støtter seg om dette også til den sakkyndiges vurdering om at et slikt støt vil oppleves som 'ubehagelig'."

- (17) Leo ble avlivet 24. august 2015. Den hadde da fått våteksem i halsregionen og begynt å bite.

- (18) Jeg går etter dette over til å vurdere *lovanvendelsesspørsmålet*.
- (19) Dyrevelferdsloven § 14 første ledd bokstav a setter forbud mot å "utøve vold mot dyr". Paragrafen inneholder også andre særskilte forbud, blant annet å "hensette dyr i hjelpeløs tilstand" (bokstav b) og å "ha seksuell omgang med eller foreta seksuelle handlinger med dyr" (bokstav c).
- (20) Overtredelse av forbudet er straffebelagt etter § 37 første og andre ledd, som lyder:
- "Forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller vedtak gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebestemmelse.**
- Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år. Ved vurdering av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger, og graden av utvist skyld."**
- (21) Hva som omfattes av begrepet "vold" er omtalt i forarbeidene – Ot.prp. nr. 15 (2008–2009) side 103 – hvor det heter:
- "Første ledd bokstav a) omfatter vold og voldshandlinger, d.v.s. handlinger som etter allmenn samfunnsmoral oppfattes som klanderverdige. Kjernen i voldshandlinger er at man bevisst eller uaktsomt påfører dyr påkjenninger og belastninger eller utsetter det for sterke aversiver, som ikke er nødvendige av hensyn til dyret selv eller annet legitimt formål.**
- Vold kan gi påkjenninger og belastninger av fysisk og mental karakter. Eksempel på slike av fysisk karakter er smerte og skade. Vold vil ofte være både mental og fysisk, men dyr kan skremmes og stresses også uten bruk av fysisk vold. Eksempel på påkjenninger og belastninger av mental karakter er uro, frykt, angst, stress og andre mentale påkjenninger eller endringer som kan gi redusert velferd.**
- Vold kan omfatte slag, spark, klyping, biting, brenning, frysing, bruk av redskap, unødig tvang, å drive dyr for hardt osv. Ulovlig bruk av smertevoldende dressurmidler kan være et eksempel på vold mot dyret. Fysisk vold omfatter handlinger som kan gi både indre og ytre skader på kroppen."**
- (22) Det fremgår av dette at voldsutøvelsen kan være av både fysisk og psykisk art. For eksempel kan dyr skremmes på en slik måte at det må anses som vold. I kommentarutgaven til dyrevelferdsloven av Stenevik og Mejdell, 2011 side 174, er det i denne sammenheng uttalt at "[s]jokkartet påvirkning av dyrs sanser, i form av høy lyd, skarpt lys eller lukt, bør, etter en vurdering av tilfellet, kunne anses som vold etter denne bestemmelsen". Jeg er enig i dette. Ordet "vold" må forstås i lys av at objektet for handlingen er dyr og ikke mennesker, og hva som utgjør "vold" kan da – etter min oppfatning – ikke i alle henseender ha samme innhold som begrepet vold har etter straffeloven. Det avgjørende må være at begrepet vold i alminnelig språkbruk kan omfatte både fysisk og psykisk vold.
- (23) Det er etter mitt syn ikke tvilsomt at bruken av *det første halsbåndet* var utøvelse av vold etter § 14 bokstav a. Jeg finner det tilstrekkelig å vise til at hunden ble påført ett eller muligens flere kraftige støt, som førte til en panikkartet reaksjon.

- (24) Derimot reiser bruken av *det andre halsbåndet* spørsmål om den nedre terskel for det straffbare. Lagmannsretten har funnet bevist – som det fremgår av det jeg tidligere har gjengitt – at Leo reagerte med ubehag, og at han ble påført en kortvarig mindre smerte. A har imidlertid fremholdt at ikke enhver smertepåføring kan være straffbar voldsutøvelse, og har vist til at det i proposisjonen side 50 er presisert at lovfesting av konkrete forbud er begrenset "til spesielt klanderverdige handlinger som ikke er knyttet opp mot enkelte dyrearter eller driftsformer."
- (25) Det må trekkes en nedre grense for hva som rammes av straffebudet mot voldsutøvelse, men jeg kan vanskelig se at forarbeidenes henvisning til "spesielt klanderverdige handlinger" kan gi holdepunkt for et generelt vilkår om at handlingen må være kvalifisert klanderverdig.
- (26) Flere momenter kan få betydning ved grensdragningen, blant annet graden av voldsomhet og handlingens krenkende karakter. Foreliggende sak dreier seg ikke om dyremishandling, hvor voldsutøvelsen ligger i dagen, men om handlinger som er foretatt som ledd i oppdragelsen av hunden. Et sentralt moment ved grensdragningen i slike og lignende tilfeller må være om handlingen går lenger enn det som er nødvendig ut fra hensynet til forsvarlig hundehold. Jeg kan slutte meg til det som uttales om dette i kommentarutgaven side 174–175:

"Voldshandlingen må avgrenses nedad mot de mer lempelige irettesettelser i oppdragsøymed, enten de er av fysisk eller psykisk art. Det kan for eksempel være grunn til å gi en korreks til en hest som biter. Poenget er at reaksjonen må stå i rimelig forhold til 'forseelsen'. Momenter i vurderingen av om en slik refselse utgjør vold, er styrke og preg av krenkelse, sml. Andenæs (2008) s. 68. I tillegg må handlingen være egnet til å endre dyrets adferd i riktig retning."

- (27) Som det er fremhevet i forarbeidene, vil det være retningsgivende ved denne vurderingen om det dreier seg om handlinger som etter "allmenn samfunnsmoral oppfattes som klanderverdige". I denne sammenheng viser jeg til at dyrevelferdsloven bygger på et annet syn på dyrs status og rettigheter enn det tidligere lovgivning var basert på, jf. HR-2016-295-A (Lukas) avsnitt 17:

"I 2009 ble dyrevernloven avløst av dyrevelferdsloven. Formålet med dyrevelferdsloven var blant annet å presisere dyrs status og rettigheter, jf. Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) side 7. Her opplyses det at bakgrunnen for lovforslaget var en betydelig utvikling i kunnskapen om dyrs evner og behov, kombinert med høye etiske mål for hvordan vi ønsker at dyr skal behandles i samfunnet. En vesentlig premisse for loven er anerkjennelsen av at dyr har egenverdi i tillegg til å ha nytteverdi for mennesket, jf. lovens § 1 og § 3."

- (28) Jeg går etter dette over til å vurdere om bruken av det andre strømhalsbåndet – med strøm – var en voldsutøvelse etter § 14 bokstav a.
- (29) Bruk av strømhalsbånd er forbudt etter § 3 i forskrift 14. mars 2008 om bruk av elektrisk strøm ved trening av hund:

"Det er forbudt å bruke utstyr på hund som medfører at hunden kan utsettes for elektrisk strøm. Unntak gjelder for nødvendig aversjonstrening av hund mot jaging av beitedyr, tamrein og klovvilt når treningen utføres av personer som tilfredsstiller kompetansekravene i denne forskrift."

I forskriften menes med aversjonstrening trening som påfører hund ubehag for å hindre eller avlære en adferd."

- (30) Forskriften er gitt med hjemmel i blant annet dyrevelferdsloven § 8, som bestemmer at den som holder dyr skal påse at utstyr som benyttes til dyr, "er egnet til å ivareta hensynet til dyrenes velferd."
- (31) Overtredelsen av disse bestemmelsene omfattes av punkt 1 i lagmannsrettens domsslutning, som ikke er angrepet for Høyesterett. Overskridelse av forbudet kan også ha betydning for vurderingen av om det er utvist vold etter § 14 bokstav a. Som lagmannsretten har påpekt, retter bestemmelsene seg inn mot forskjellige sider av det straffbare forholdet. Formålet med forskriften er å regulere grensene for hundeholders bruk av midler til dressur, mens § 14 gir et særskilt vern mot krenkelser av dyrets integritet. Hvorvidt bruken av strømhalsbåndet er straffbar etter § 14 bokstav a jf. § 37, må derfor vurderes konkret og på selvstendig grunnlag.
- (32) Det avgjørende ved denne vurderingen er etter mitt syn ikke i første rekke selve strømstyrken og graden av ubehag og smerte for hunden. Problemet med halsbånd som denne saken gjelder, er at strømstøtene utløses automatisk når hunden bjeffer, helt uavhengig av årsaken til bjeffingen. Et vesentlig moment er videre at hunden blir fratatt muligheten til å utøve naturlig atferd. Bjeffing er hundenes språk, og de bjeffer i mange ulike situasjoner.
- (33) Mattilsynet har avgitt sakkyndige uttalelser, hvor de forhold jeg nå har påpekt er fremhevet, og hvor det er uttalt at det å undertrykke hundens naturlige atferd kan utløse frykt, stress og aggresjon hos hunden. Tilsynet uttaler blant annet:
- "Ved å benytte strøm for å korrigere bjeffing, så vil man bare fjerne symptomet og ikke gjøre noe med årsaken til problemet. En hund kan bjeffe fordi den er redd, og hvis den da blir påført et støt – så vil den ikke bli tryggere av den grunn. Den vil bare bli fratatt muligheten til å kommunisere at den er redd, og mest sannsynlig bli enda reddere siden den har blitt påført smerte/ubehag i tillegg."**
- (34) På bakgrunn av dette, er min vurdering at den vedvarende bruken av bjeffehalsbåndet med strøm ikke ligger innenfor det som med rimelighet kan anses som et nødvendig og proporsjonalt virkemiddel i oppdragelsen av hunden. Selv om støtene ikke medførte kvalifisert smerte, tilførte anvendelsen av halsbåndet hunden unødige smerte og må derfor etter mitt syn anses som utøvelse av "vold" som rammes av straffebudet i § 14 bokstav a jf. § 37.
- (35) Tiltalebeslutningen gjelder perioden frem til Leo ble avlivet 24. august 2015. I de siste åtte ukene av denne perioden ble hundehalsbåndet brukt uten strøm. Spørsmålet er om også denne bruken av halsbåndet faller inn under forbudet mot å utøve vold mot dyr.
- (36) Gjennom sin tidligere erfaring var Leo innlært til å regne med at halsbåndet ville gi ham støt hvis han bjeffet. Hunden var ikke i stand til å forstå at halsbåndet ville ha en annen virkning når det er uten strøm. Dette innebærer at den stressituasjonen som var forbundet med at Leo måtte undertrykke sin trang til å bjeffe hvor dette fulgte av hans natur, fortsatte uten at han ble tilført strøm. Jeg kan da vanskelig se det annerledes enn at det å montere halsbåndet etter at batteriene var tatt ut, satte Leo i en tvangssituasjon som i

realiteten var en fortsettelse av den voldsutøvelsen som strømhalsbåndet utgjorde, og at dette må falle innenfor en naturlig forståelse av § 14.

- (37) Jeg går etter dette over til *straffutmålingen*.
- (38) Ved fastsettelsen er det først og fremst handlingens grovhet som er styrende, jf. Lukasdommen avsnitt 30.
- (39) Straffutmålingen gjelder to forhold. Hva gjelder overtredelsen av § 3 i forskrift om bruk av elektrisk strøm ved trening av hund, kom lagmannsretten til at A ikke var i en uvitenhet som gir grunnlag for straffrihet, og at bruken av det første halsbåndet var grovt uaktsomt, mens bruken av det andre var forsettlig.
- (40) Overtredelsen ble imidlertid ikke ansett som grov, og lagmannsretten uttalte i denne forbindelse:

"Lagmannsretten finner ikke at overtredelsen er grov. Etter dyrevelferdsloven § 37 andre ledd skal det ved vurderingen særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger. Om dette har lagmannsretten blant annet tatt hensyn til at det dreier seg om ett dyr, A hadde en intensjon om å gi Leo et bedre liv, strømstyrken i bånd nummer to var liten, omfanget av bruken har vært relativt begrenset i tid og omfang, og at det ikke er påvist negative ettervirkninger for Leo i den grad at tilfellet kan karakteriseres som grovt."

- (41) Lagmannsretten kom videre til at overtredelsen av § 14 bokstav a var forsettlig, og uttalte i denne forbindelse:

"Volden er utført med forsett. A var klar over at bruken medførte smerte og ubehag for Leo . Hun tilførte ham smerten bevisst med det formål å avgrense hans stressede væremåte, herunder bjeffingen."

- (42) Heller ikke dette forholdet ble ansett som grovt.
- (43) Høyesterett har i to saker fra 2016 utmålt straff for brudd på dyrevelferdsloven – HR-2016-295-A (Lukas) og HR-2016-2285-A. Begge dommene gjaldt grove overtredelser og tilfeller som kan karakteriseres som dyremishandling. Jeg kan ikke se at straffutmålingen i disse sakene har overføringsverdi til foreliggende sak, som er av en helt annen karakter. Det dreier seg her om handlinger som har skjedd som ledd i oppdragelsen av en hund, voldsutøvelsen er liten og intensjonen har vært å gi hunden et godt liv.
- (44) Når jeg likevel er falt ned på at det bør reageres med en kort fengselsstraff, skyldes det at det dreier seg om forsettlig overtredelse av en bestemmelse som uttrykkelig forbyr bruk av strøm i oppdragerøyemed. Til dette kommer voldsutøvelsen etter § 14 bokstav a. Bestemmelsenes overordnede formål er hensynet til dyrs egenverdi og å beskytte dem mot fare og unødige påkjenninger og belastninger, jf. dyrevelferdsloven § 3. Bruken av halsbåndet med strøm var ikke en engangsforeteelse, men pågikk over en relativt lang tidsperiode, og den påførte hunden unødige belastninger, jf. det flertallet i lagmannsretten sier om dette:

"Med støtte i den sakkyndiges forklaring for lagmannsretten, finner flertallet videre at Leo gjennom bruken av halsbåndet er påført stress, begrensnig i sin livsutfoldelse, og at han gjennom dette har blitt kuert. Dette må legges til grunn selv om flere har forklart at Leo framsto som roligere. Den sakkyndige har særskilt påpekt at uregelmessig bruk

av båndet gjorde tilværelsen uforutsigbar for Leo. Når han ikke visste når og hvorfor straffen kom, ble livet for Leo vanskeligere."

(45) Ved straffutmålingen må allmennpreventive hensyn tillegges stor vekt. Jeg slutter meg til det lagmannsrettens flertall uttaler om betydningen av hensynet til allmennprevensjonen:

"Flertallet viser også til at det generelt er vanskelig å oppdage brudd på dyrevelferdsloven, og det faktum at husdyr er prisgitt menneskene som har ansvar for dem. Hensynet til allmennprevensjon og en effektiv håndheving av forbudsreglene i dyrevelferdsloven må derfor, slik flertallet ser det, være sentrale utgangspunkter for den konkrete straffutmålingen."

(46) Påtalemyndigheten har lagt ned påstand om fengsel i 60 dager. Dette er etter mitt syn en vesentlig for streng straff. Tingretten utmålte en straff på 15 dager, og jeg anser dette som passende.

(47) Det skal i tråd med domsslutningene fra tingretten og lagmannsretten idømmes saks kostnader med 2 000 kroner for tingretten og 4 000 kroner for lagmannsretten.

(48) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, stadfestes.
2. A dømmes til å betale saks kostnader for tingretten og lagmannsretten med 6 000 – sekstusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

(49) Dommer **Falch**: Jeg er kommet til samme resultat som førstvoterende, og kan i det vesentlige slutte meg til hans begrunnelse. Men på ett punkt har jeg et annet syn enn ham:

(50) Jeg er enig med lagmannsrettens mindretall i at den straffbare handlingen opphørte da batteriet ble fjernet fra det andre halsbåndet. Fra det tidspunktet mener jeg at A ikke "utøv[de] vold" mot Leo.

(51) Voldsbegrepet i dyrevelferdsloven § 14 bokstav a må etter min mening forstås slik at det kreves at den tiltalte har *anvendt fysisk makt* mot dyret. I den alminnelige straffelovgivningen har voldsbegrepet blitt forstått slik i minst hundre år. Jeg viser her til Rt-1922-73, hvor Høyesterett bekreftet tidligere praksis, og bygget på at begrepet i straffeloven 1902 § 127 dekket "en hvilken som helst kraftanvendelse stor eller liten mot en person for at overvinde en hindring eller motstand eller at tvinge". Høyesterett fremhevet at det "maa være anvendt kraft". Denne forståelsen har senere blitt lagt til grunn i rettspraksis, også når begrepet er brukt i andre straffebud, se Matningsdal, Norsk spesiell strafferett, 2. utgave 2016, side 89.

(52) Jeg kan ikke se at § 14 bokstav a introduserer et videre voldsbegrep, som også omfatter *kvalitativt* sett andre handlinger. Som førstvoterende refererer, benytter bestemmelsen stort sett kjente begreper fra straffelovgivningen. Og de lovforarbeidene han siterer, er etter min mening ikke særlig klargjørende. Jeg kan ikke se at meningen har vært å utvide voldsbegrepet, slik at bestemmelsen også skulle ramme handlinger hvor fysisk makt ikke er brukt. En annen sak er at grensen for ulovlig maktbruk vil bli trukket ulikt, avhengig av

om det er mennesker eller dyr som rammes. Men forutsetningen må etter min mening være at det er "anvendt kraft".

- (53) I saken her ble Leo ikke utsatt for elektriske støt etter at batteriet var fjernet fra halsbåndet. Da opphørte den kraftanvendelse støtene tidligere hadde utsatt ham for. Riktignok kan bruken av et halsbånd i seg selv være voldsutøvelse, for eksempel hvis det er spent for stramt. Men lagmannsrettens dom gir ikke grunnlag for å bygge på at noe slikt har skjedd her.
- (54) Leo var – i alle fall den første tiden etter at batteriet ble fjernet – ukjent med at halsbåndet ikke lenger kunne utsette ham for elektriske støt. Jeg legger derfor, som førstvoterende, til grunn at den fortsatte bruken påførte Leo stress og annet ubehag. Men mitt syn er altså at disse belastningene ikke ble påført ham ved vold. Den fortsatte bruken fungerte snarere som en slags *trussel* om at han kunne bli påført vold. I tråd med det jeg har sagt, mener jeg at § 14 bokstav a ikke forbyr handlinger som truer et dyr med vold. Det bestemmelsen forbyr, er bare å "utøve vold".
- (55) Slik saken ligger an, tar jeg ikke stilling til om den fortsatte bruken rammes av dyrevelferdsloven § 3, som på nærmere vilkår beskytter dyr mot "påkjenninger og belastninger".
- (56) Min uenighet med førstvoterende innebærer ikke at jeg er uenig med ham i straffutmålingen. Det er de handlingene som også jeg legger til grunn er straffbare, som da er dominerende.
- (57) Dommer **Arntzen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Ringnes.
- (58) Kst. dommer **Kaasen:** Likeså.
- (59) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (60) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, stadfestes.
2. A dømmes til å betale sakskostnader for tingretten og lagmannsretten med 6 000 – sekstusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: